

Потапова Н.В.

кандидат педагогічних наук,
комунальний заклад «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Ключові слова: самостійна навчальна діяльність, самостійна робота студентів, активізація самостійної діяльності, Болонський процес, мотивація навчання, управління самостійною діяльністю.

Key words: independent educational activities, students` independent study, independent study intensification, the Bologna Process, educational motivation, independent activities management.

Ключевые слова: самостоятельная учебная деятельность, самостоятельная работа студентов, активизация самостоятельной деятельности, Болонский процесс, мотивация обучения, управление самостоятельной деятельностью.

В освітньому вимірі сьогодення самостійна робота студентів посідає ключове місце серед видів і форм початкової діяльності у вищих навчальних закладах. У рамках Болонського процесу нова парадигма освіти передбачає збільшення кількості годин, відведених на позааудиторну самостійну роботу. Щоб студенти виконували самостійні завдання якісно та вчасно, мали стійку мотивацію до навчання, необхідно розробити гнучку систему управління самостійною навчальною діяльністю.

Відсутність мотивації студентів у самостійній роботі пов'язана з наступними чинниками [3]:

- відсутність чітко визначених термінів у виконанні самостійних завдань;

- недостатнє консультування щодо правильної та продуктивної роботи над завданнями;
- неналежне інформаційно-методичне забезпечення студентів;
- відсутність чіткої системи самостійних завдань;
- нехтуваннями індивідуальним підходом в організації поза аудиторної самостійної роботи.

Щоб подолати мотиваційну кризу в організації самостійної діяльності у вищій школі, варто прислухатися до наступних методично-дидактичних порад:

- розробка індивідуальної технології самостійної пізнавальної діяльності для кожного студента з урахуванням його рівня навчальної діяльності (можливий диференційований підхід з об'єднанням студентів у відповідні групи);
 - створення методичних рекомендацій щодо виконання самостійних завдань будь-якого рівня складності;
 - регулярне проведення консультацій стосовно технології виконання завдань та інформаційних джерел;
 - заохочення творчого та нестандартного підходу студентів до самостійної діяльності;
 - розробка завдань зручних форматів з використанням інтернет-ресурсів та сучасних технічних засобів (наприклад, створення баз даних для дистанційного опрацювання лекцій або додаткових матеріалів);
 - використання психолого-педагогічних стимулів в організації самостійної навчальної діяльності (врахування інтересів студентів, пропонування завдань на вибір, регулярний контроль за самостійною роботою, використання дослідницьких і проектних завдань, ділових та рольових ігор тощо).

Для активізації самостійної діяльності студентів варто звернути увагу на кожен з її етапів – підготовчий, основний та етап контролю й самоконтролю [1, 207]. На підготовчому етапі студент має усвідомити мету виконання самостійного завдання, отримати відповідний мотиваційний поштовх та спланувати свою роботу. Основний етап має доповнюватися поточним самоконтролем та коригуванням запланованих дій з виконання самостійного завдання. На останньому етапі велику роль відіграє самоконтроль та об'єктивне оцінювання студентом результатів виконаної роботи та власних можливостей.

Кредитно-модульна технологія навчання, що є важливою складовою Болонського процесу, передбачає наявність додаткових стимулів для самостійної діяльності, що базується на рейтинговій системі оцінювання навчальних досягнень студентів. Така організація навчально-виховного процесу виключає випадковість оцінювання й підвищує відповідальність майбутніх фахівців за свою професійну підготовку.

Аудиторна самостійна робота також потребує належного мотиваційного забезпечення. Аналіз зарубіжного досвіду організації самостійної діяльності у ВНЗ дозволяє виділити наступні прийоми активізації самостійної діяльності під час аудиторних занять: симуляції, складання розумових карт, використання Бортового журналу та подвійних щоденників, участь студентів у веб-квестах тощо [4].

Отже, самостійна навчальна діяльність у вищій школі – необхідна передумова творчого та інтелектуального розвитку майбутнього фахівця, озброєння його необхідними вміннями й навичками оновлення та поглиблення знань, що є важливою ознакою конкурентоспроможності на сучасному ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Грибок О.П. Особливості самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання. Актуальні проблеми соціології,

психології, педагогіки: збірник наукових праць. 2011. Вип. 13. С.204–208.

URL:

http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob13_204.pdf

(дата звернення: 12.12.2018).

2. Олексенко В.П. Самостійна робота студентів як складова професійної підготовки майбутнього фахівця-філолога. *Педагогічні науки: збірник наукових праць Херсонського державного університету*. 2012. Вип. LXII. С.216–221. URL: http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_62/42.pdf (дата звернення: 12.12.2018).

3. Тюття Л.Т., Іванова І.Б. Самостійна робота студентів в умовах інформаційного навчального середовища. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: збірник наукових праць*. 2009. Вип. №6 (8). С.54–66. URL:

http://www.vmurol.com.ua/upload/Naukovo_doslidna%20robota/Elektronni_vidannya/Act_problemi/2009/7.pdf (дата звернення: 12.12.2018).

4. Хорошайло О.С. Використання інноваційних технологій і прийомів для організації самостійної роботи студентів (аналіз зарубіжного досвіду). *Освітологічний дискурс*. 2011. Вип. №1(3). С.24–34. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=10&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjC6J7Mk5rfAhWvposKHccTD9MQFjAJegQIARAC&url=http%3A%2F%2Fod.kubg.edu.ua%2Findex.php%2Fjournal%2Farticle%2Fdownload%2F46%2F67&usg=AOvVaw1YtALdLRVjXsTGuB9DtlSK> (дата звернення: 12.12.2018).